

Terecht of niet?

□ Henk van Berkel

Typefouten in examen-vragen

Typefouten- hoe zwaar tellen ze?

Het is de schrik van iedere examenconstructeur. Ondanks alle zorgvuldigheid die in acht is genomen, komen ze vaak om de hoek kijken: typefouten in de examenopgaven. Herstellen kan niet meer. Het examen is gedrukt, vermenigvuldigd en uitgedeeld aan de examendeelnemers. Dan pas komen ze aan het licht, als een mol op een overigens glad grasveld. Examendeelnemers, uiteraard doorgaans zij die net zijn gezakt, tekenen bezwaar aan. Hoe te handelen?

De zaak

Een College van Beroep voor de Examens, zoals dat op iedere universiteit functioneert, behandelde de volgende zaak. Een studente maakte bezwaar tegen de uitslag van een tentamen. Een vraag bevatte naar haar mening een storende typefout. Het ging over het vermelden van een datum. De vraag luidde deels: 'In een arrest van de Hoge Raad d.d. 23 augustus 3008 werd bepaald dat ...'. Naar haar idee kon zij daardoor niet het correcte antwoord vinden en alle antwoordalternatieven zouden correct gerekend dienen te worden. De examencommissie erkende dat de vraag inderdaad een evidente typefout bevatte. 'Natuurlijk had daar 2008 moeten staan. Iedere student had dat kunnen bedenken. Bovendien was de datum niet essentieel om de vraag te kunnen beantwoorden. De vermelding van de datum was, met andere woorden, nog redundant ook.'

De uitspraak

Het College van Beroep voor de examens stelde: 'Wat betreft de vraag met de typefout is de mening dat cruciale typefouten waardoor studenten feitelijk gezien niet een juist antwoord op de gestelde vraag kunnen geven, voor rekening van de examencommissie dienen te komen. Het kan van studenten, juist omdat zij onder tijdsdruk tentamenvragen moeten oplossen en keuzes moeten maken, niet worden verwacht dat zij typefouten die beslissend zijn voor het al dan niet juist zijn van een antwoord, ontdekken en daarover met de toezichthoudende op het tentamen in discussie gaan.' Het College stelt bovendien dat de examencommissie heeft verzuimd aan te tonen hoe in praktijk de stelling van de examencommissie 'Iedere

student had dat kunnen bedenken' heeft gewerkt. Met andere woorden, hoe goed of slecht is de vraag gemaakt. Het College van Beroep vernietigt daarom het besluit van de examencommissie en draagt de commissie op een nieuwe beslissing te nemen met inachtneming van de uitspraak van het College.

Dus

Een vraag met een typefout die examenkandidaten in verwarring brengt, dient na afname een bijzondere behandeling te verkrijgen. Welke behandeling is in de uitspraak niet duidelijk. Het College heeft slechts uitgesproken dat deze typefout studenten in verwarring gebracht zou kunnen hebben en dat dit de examencommissie is aan te rekenen.

Het meest voor de hand liggend is de vraag achteraf uit het examen/tentamen te verwijderen, de toetsanalyse opnieuw te verrichten en een nieuwe uitslag te bepalen. De vraag is interessant of die nieuwe uitslag voor iedere examendeelnemer geldt, dus ook voor degenen die geen bezwaar hebben aangetekend (zie daarover Terecht of niet? in EXAMENS 2009 nr 1 en 2).

Een examencommissie zou in zo'n geval een analyse van de toets en met name van de betreffende vraag moeten laten maken. Indien de toets-technische waarden van de vraag aanzienlijk afwijken van die van de overige vragen uit het examen, is dat een aanwijzing dat studenten in verwarring zijn gebracht door deze vraag.

De heer dr. H.J.M. van Berkel is hoofdredacteur van EXAMENS en werkzaam aan de Universiteit van Maastricht. E-mail: H.vanBerkel@EDUC.unimaas.nl.